T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

COP31 TÜRKİYE ANTALYA

21 Ekim 2026

Sayı : 30824082-610-17086006
Konu : Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km. No: 278 Çankaya / Ankara
İrtibat:Yurdagül GÜNEŞ Tel: 410 14 46
Faks:418 74 63 e-posta: haydar.demirer@csb.gov.tr elektronik ağ: www.csb.gov.tr

7/41706 EK 122

DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ
SAYIN MEHMET KAMAÇ'IN
TBMM 7/41706 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI

SORULAR

Diyarbakır'ın Sur ilçesi kırsalında planlanan ZENKAR-1 GES projesine karşı köylüler ve bölge halkı, başta mera alanlarının tahribi ve geçimlik yaşamın ortadan kalkması riski olmak üzere, projenin kamusal yarar üretmediğini, doğayı, tarımı, hayvancılığı ve yaşam alanlarım tehdit ettiğini belirtmektedir. Basma yansıyan iddialarda proje sahasının arkeolojik/kültürel miras açısından risk taşıdığı, hatta sit niteliği taşıyabileceği; bu nedenle yürütmenin durdurulması ve bağımsız inceleme yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Enerji üretimi elbette kamusal bir ihtiyaçtır. Ancak enerji yatırımı adı altında meraların, tarım alanlarının ve kültürel mirasın feda edildiği, yerel halkın rızasının yok sayıldığı ve yaşam alanlarının "yatırım alanına" çevrildiği bir süreç, toplumsal barışı da doğrudan zedeler.

Bu bağlamda;

1) Söz konusu GES projesine ilişkin ÇED süreci hangi aşamadadır? "ÇED Gerekli Değildir/ÇED Olumlu" karan verilmiş midir? Verildiyse tarih ve karar numarası nedir?

2) Proje sahası veya etki alam içinde mera niteliği bulunan alan var mıdır? Varsa mera vasfının kaldırılması/amacı dışında kullanım için hangi işlemler yapılmıştır?

3) Mera tahsisinde, bölgedeki hayvancılık ve geçim üzerindeki etki değerlendirmesi yapılmış mıdır? Yapıldıysa rapor kamuoyuna açık mıdır?

4) Proje sahası veya yakın çevresinde arkeolojik sit, tescilli kültür varlığı, mozaik/kalıntı bulunduğu iddiaları araştırılmış mıdır? Kültür Varlıklarını Koruma Kurulları tarafından yerinde inceleme yapılmış mıdır?

5) Proje için verilen izinlerde "koruma-kullanma dengesi" nasıl kurulmuştur? "Kamu yaran" gerekçesi hangi somut verilerle ortaya konmuştur?

6) Proje alanında ağaç kesimi, hafriyat, tel örgüleme, yol açma gibi faaliyetler başlamış mıdır? Başladıysa hangi izin ve denetim mekanizmaları işletilmiştir?

7) Projeyi yürüten şirket/şirketler kimlerdir? Hangi tarihte hangi kurumdan hangi izinleri almışlardır?

8) Yerel halkın itirazlarım değerlendirmek üzere halkın katılımı toplantısı, teknik bilgilendirme, bilirkişi incelemesi yapılmış mıdır? İtirazlar kaç gün içinde ve hangi gerekçelerle reddedilmiştir?

9) Proje sahasının su kaynaklan, toprak yapısı ve biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkilerine dair bağımsız bilimsel rapor var mıdır? Yoksa Bakanlıklar neden yoktur?

10) Mera ve kültürel miras riskleri nedeniyle proje hakkında işlemlerin durdurulması, yeniden değerlendirme ve bağımsız inceleme başlatılması düşünülmekte midir?

CEVAP

Çevresel etki değerlendirmesi (ÇED); gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları kapsamaktadır.

Bu çalışmalar, Bakanlığımızca kurulan Komisyon marifetiyle yürütülmektedir. Komisyon, proje için verilecek özel formatın kapsamını belirlemekte ve hazırlanan ÇED raporunu inceleyip değerlendirmektedir.

Komisyon tarafından projenin önemli çevresel boyutları ile halkın bilgilendirilmesi ve sürece katılımı toplantısındaki görüş ve öneriler göz önüne alınmak suretiyle çevresel etki değerlendirmesi raporu özel formatı kapsamı belirlenmekte ve ÇED Raporu Bakanlığımızca yeterlik verilmiş kurum/kuruluşlar tarafından hazırlanmaktadır.

- ÇED Raporu hakkında Komisyonca yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki muhtemel olumsuz etkileri nedeniyle gerçekleştirilmesinde çevre açısından sakınca görülür ise Bakanlığımız tarafından "*Çevresel etki değerlendirmesi olumsuz*" kararı verilmektedir.

ÇED sürecinin başvuru aşamasından karar sürecine kadar olan aşamaları ve Bakanlığımıza sunulan tüm raporlar Bakanlığımızın/İl Müdürlüklerimizin internet sayfasında şeffaf bir şekilde kamuoyu ile paylaşılmakta ve bu süreçlerde Bakanlığımıza ulaşan tüm öneri, istek, şikâyet, eleştiriler değerlendirilmektedir.

Çevresel Etki Değerlendirme kararları, Bakanlığımızın tek başına yaptığı değerlendirme sonucu verilen kararlar değildir. ÇED süreçleri içerisinde ilgili kurum kuruluşların değerlendirmeleri, komisyon çalışmaları ve halkın görüşleri dikkate alınarak verilen kararlar da ÇED Yönetmeliğine tabi bir projede çevresel etki değerlendirme bakımından Bakanlığımıza iletilen öneri, eleştiri, eksiklik içeren tüm görüşler değerlendirme süreci içerisinde dikkate alınmakta ve Çevresel Etki Değerlendirme süreçleri etkin katılım ile çok paydaşlı olarak yürütülmektedir.

- Mezkûr Yönetmeliğin Ek-1 Listesinde yer alan "Zenkar 1 Güneş Enerji Santrali (19,5 MWm/15 MWe-22,7 ha) ve Enerji Depolama Tesisi (15 MWe/15 MWh-0,35 ha)" projesi hakkında hazırlanan ÇED Başvuru Dosyası ile 21.08.2023 tarihinde e-ÇED sistemi üzerinden Bakanlığımıza başvurusu yapılmış ve söz konusu proje için yürütülen çevresel etki değerlendirme süreci sonucunda 27.05.2024 tarihli ve 7703 sayılı ÇED Olumlu kararı verilmiştir.

Söz konusu projeye ait Nihai ÇED Raporu ve eklerinde belirtilen hususlar ile 2872 sayılı Çevre Kanuna istinaden yürürlüğe giren yönetmeliklerin ilgili hükümlerine uyulması, mer'i mevzuat uyarınca ilgili kurum/kuruluşlardan gerekli izinlerin alınması gerekmektedir.